

A woman with long blonde hair, wearing a white sleeveless dress, is sitting on a wooden chair inside a large, clear glass jar. The jar has a dark brown, ribbed lid. The scene is set against a bright, blurred background, possibly a window or a bright outdoor area. The woman is looking out of the jar. The jar is placed on a light-colored, textured surface.

NINA FLORES

SKUTOČNÝ
PRÍBEH

V ZOVRETÍ

Niekedy slzy nevidieť

EQUILIBRIA

*Túto knihu venujem
všetkým dievčatám a ženám s prianím,
aby vytvárali zdravé vzťahy
a vždy sa dokázali postaviť násiliu.*

Nina Flores

V ZOVRETÍ

Niekedy slzy nevidieť

Podľa skutočného príbehu.

Akákoľvek podobnosť je čisto náhodná.

Jazyková korektúra: Stella Brix

Grafický návrh obálky: Klaudia Jutková

Typografická úprava textu: Monika Hrušková

Vydavateľ: EQUILIBRIA, s. r. o., www.equilibria.sk

WWW.IQKNIHY.SK

© Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie reprodukovať, ukladať do informačných systémov alebo inak rozširovať bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-8143-294-1

Nina Flores

SKUTOČNÝ PRÍBEH

V ZOVRETÍ

Niekedy slzy nevidieť

„Ja už nevládzem! Bojím sa nielen o seba, ale aj o deti.“

„Sára, musíš od neho odísť.“

„Veď vieš, že sa rozviešť nemôžem,“ oponovala som Sofii.

„Takto sa fungovať nedá. Zdá sa ti normálne pripravovať vlastné deti na to, keď im otec zabije matku? Na to ich ťažko pripravíš...“

„Bojím sa ísť domov...“, povedala som s trasľavým hlasom.

„Tak odíď s deťmi aspoň na pár dní, kým sa upokojí. Snád' si uvedomí, čo môže stratiť.“

„To je dobrý nápad. Musím urobiť radikálny krok, ináč sa nič nezmení,“ uznala som po krátkom rozmýšľaní. Mysľou mi vírilo množstvo otázok. Ako som sa vlastne dostala do takéhoto vzťahu?

1. KAPITOLA

„Sára má už tri roky a stále poriadne nerozpráva, len komolí slová,“ s obavou v hlase sa ozvala moja mama. Akoby pre seba pokračovala nahlas: „Iné deti už tvoria vety. Čo keď sa nenaučí rozprávať?“

„Lekárka nás uisťovala, že to všetko dobehne a jazyk sa jej rozviaže,“ upokojoval mamu otec. „Uvidíš, ešte ju budeme chcieť zastaviť v reči.“

Pomaličky sa mi jazyk rozväzoval. Od malička sme chodili na huby a otec nás ich učil rozlišovať. Boli sme v lese ako doma. Milovala som vôňu húb, a tá radosť, keď som našla dubáka! Kričala som na celý les.

„Mami, keď vyrastiem, budem len hubovať!“

„Sárinka, povie sa, že budeš chodiť na huby,“ opravil ma so smiechom otec a s nádychom radosti povedal mojej mame: „Vidíš, už to tu máme. Rozhodla sa hubovať.“

Prešlo pár rokov, ale na huby sme chodiť neprestali. „Pôjdeme znova na Oravu?“ poskakovala som okolo otca, ktorý vyberal batožinu z auta. „Zajtra ráno vyštartujeme do lesa,“ povedal s nadšením a pozrel pritom na prázdne kanvičky a fľašky na zaváranie, ktoré už mal pripravené.

„Nezabúdajte, že každý musí najprv nazbierať plnú fľašku čučoriedok, až potom môžete jesť, čo nazbierate,“ zahlásil otec veliteľsky. Vedeli sme, že tento otcov rozkaz neobídeme, a tak som sa snažila zbierať rýchlo, nech je to za mnou čím skôr.

„Som prvá!“ priniesla som otcovi svoj „zber“. Zobral fľašku do rúk a utriasol čučoriedky.

„Netras s nimi, veď fľaška nebude plná!“ zvolala som.

„Veď ani nie je, pozri. Choď ju dozbierať.“

„Ale veď...“, nestihla som dopovedať.

„Choď, už máš doplniť iba kúsok,“ otočil ma otec.

Neostávalo mi nič iné, len si opäť čupnúť a zbierať maličké čučoriedky. Konečne som doplnila fľaštičku až po vrch a priniesla otcovi. „Ako si to zbierala, že je tam toľko lístkov? Kto to bude čistiť pred zaváraním? Pozri,“ zohol sa k čučoriedkovému trsu a ukazoval mi, ako mám zbierať, aby som neodtrhla ani jeden lístok.

Napriek tomu som zber lesných plodov mala vždy rada. Moja sestra však les úplne znenávidela.

„Sára! Neuveríš, čo som zistila!“ bežala mi v ústrety moja najlepšia kamarátka Zita. „Vykupujú vysušené krovky z chrústov!“ pokračovala jedným dychom s nadšením v hlase.

„Veď už zbierame papier, aj sušíme pomarančové kôrky,“ schladila som jej nadšenie.

„Ale týmto spôsobom zarobíme oveľa viac. Za krovky lepšie platia,“ nedala sa odradiť Zita. „K tomu prispejeme na dobrú vec, lebo krovky použijú na výrobu liečiv. Budeme súčasťou ušľachtitého diela a ešte si aj zarobíme.“

„Máš pravdu. Kedy začneme?“

„Hneď zajtra po škole. Zavolám ešte Simonu, aby nám pomáhala,“ odvetila Zita pohotovo. „Bude zbierať chrústy a my im budeme trhať krovky.“

„Počuj, neviem, či to dokážem. Bude mi chrústov ľúto...“ predstavovala som si v duchu, ako to bude vyzeráť.

„Ja mám ku chrústom odpor!“ ozvala sa potichu Simona.

„Premôžete sa. Veď robíme dobrú vec.“

„Nemôžeme ich nechať bez kroviek, veď nebudú lietať,“ napadlo mi.

„Tak ako to urobíme?“ zneistela Simona.

„Oddelíme im najprv hlavy, a tak nebudú cítiť, že im trháme krovky,“ prišla s plánom Zita.

A tak sme celý mesiac zbierali chrústy a ich krovky, ktoré som potom sušila na papieri u nás doma. Keď boli vysušené, ukladala som ich do krabičky, aby sme ich mohli odnieť do výkupu. Zabralo nám to kopu času a nervov.

„Už iba týždeň a máme plnú krabičku kroviek!“ zvolala som nadšene po mesiaci vytrvalej práce. „Tie krovky sú tenké a ľahké. Budú vážiť veľmi málo. Asi veľa nezarobíme.“

„Nevadí, ale aspoň sme sa snažili celý mesiac,“ spokojne odvetila Zita.

„Čo to tu je na parapetnej doske? Aké smetie?“ otec zbadal krovky chrústov, ktoré som sušila na okne. „Načo zbieraš také hlúposti? Hneď to všetko vyhod!“

„Nie! My to zbierame so Zitou celý mesiac a budú z toho lieky!“ bránila som sa s tlčúcim srdcom.

„Mňa to nezaujíma. Žiadne krovky nebudú v byte!“ Zobral všetko, čo bolo na papieri, aj celú krabičku so stovkami kroviek a vyhodil to do koša.

„Zničil si, čo sme ťažko pripravovali!“ skríkla som zúfalo. Otec si ma nevšímal. Preňho bol poriadok dôležitejší ako všetko ostatné. Vybehla som hneď o poschodie vyššie, kde bývala Zita.

„On to všetko vyhodil!“ ledva som lapala po dychu.

„Kto? A čo vyhodil, Sára?“ vyľakane sa pýtala Zita, pretože v takom stave ma ešte nevidela.

„Otec našiel krovky na okne, ako ich suším. Chcela som ich dať aspoň k tebe, ale nebavil sa so mnou a vyhodil všetko!“ plakala som. Zita zosmutnela. Bola odo mňa staršia a rozumnejšia.

„Sára, nazbierame ďalšie a budeme ich odkladať u mňa, dobre?“

Vyčerpaná od plaču som prikývla. Ešteže stála vždy pri mne. Bola to ozajstná priateľka.

„Sára, viem že si nazlostená, keď ťa ocko kontroluje. On je veľký pedant a ty robíš všetko rýchlo a neporiadne. Z toho je potom rozčúlený,“ dohovárala mi mama.

„Nie je mu jedno, ako pozametáme kuchyňu, alebo na aké kúsky nakrájame zeleninu do polievky?“

„Veru nie je. To nepochopíš. Je puntičkár a sám trpí, keď vidí, že niečo nie je dokonale urobené.“

„Sára, ty držíš metlu ako hokejku,“ poznamenal, sledujúc moje pohyby.

„To je jedno, hlavne že zametám,“ ohradila som sa urazene.

„To jedno nie je. Chyť ju takto,“ zobral mi metlu z ruky a ukázal, ako si mám ruky prehodiť z hora dole. „No, ukáž, ako ti to pôjde!“

„Ja to neviem takto držať, je mi to neprirodzené!“ Pritom som myslela na to, že už som mohla byť dávno hotová, ak by ma nezdržiaval.

„Zametať sa musíš naučiť poriadne!“

„Oci, mám kopy učenia. Veď už je všetko pozametané!“

„Tie omrvinky na stole si nevidela?“ ozval sa nervózne. Všetko pozorne sledoval. Každý môj pohyb. Začala som narýchlo utierať omrvinky zo stola.

„Kto to videl, že sa najprv zametá a až potom utiera stôl?!“ poznamenal rozrušený otec.

„Ale, oci! Nič mi nespadne. Veď tie omrvinky ani nevidno.“

„No, a teraz zober opäť metlu a pozametaj!“

„Veď som už zametala!“ bránila som sa.

„To neplatí. Nebudeš robiť veci len tak ledabolo,“ a podal mi metlu. V duchu som zúrila, no musela som počúvať. Postupne som sa naučila, že veci v domácnosti musím urobiť skôr, ako príde z práce, aby ma pri tom nevidel a nekomentoval to.

„Vážte si ocka, že vás učí, ako sa správať na verejnosti. Raz sa vám to zíde,“ poznamenala jedného dňa mama. „Pozná dokonale bontón.“

Je pravda, že som si všimla, že sa otec vedel správať v spoločnosti.

„Keď ideš hore po schodoch, kto ide prvý? Muž či žena?“ skúšal ma. „A keď idete dolu schodmi, kto ide prvý?“

„Kto je rýchlejší ide prvý, aby nezavadzal ten pomalší,“

odpovedala som žartovne. Nad takouto otázkou som sa nikdy nezamýšľala a bolo mi to úplne jedno.

Najviac o bontóne som sa naučila v oblasti návštev. „Keď ideš na návštevu, nikdy nesmieš ísť s prázdnyimi rukami. Žene treba doniesť kvety, mužovi víno alebo niečo iné,“ poznamenal. Na tomto si veľmi zakladal.

„Sára, kúp, prosím, kyticu kvetov. Idem za kolegyňou, ktorú prepustili z nemocnice.“

„Nemôže ísť Simona?“

„Nemôže. Ty vieš, aký druh kvetov sa hodí na akú príležitosť, aj aký počet kvetov má byť v kytici.“ Kúpila som teda kyticu. Po návrate otca z návštevy bolo vidno, že nie je vo svojej koži.

„Predstav si, čo sa mi stalo! Šiel som s kyticou, mal som ju v papieri, lebo von mrzlo. Kolegyňa ma privítala a vošiel som dovnútra. Chcel som jej dať kvety... a našiel som len prázdny papier. Nechápal som to. Bolo mi to trápne, no opýtal som sa jej, či som jej kvety už dal. Vravela, že nie. Tak som ukázal na prázdny papier, že som jej ich doniesol, ale mi niekde po ceste museli vypadnúť,“ rozprával mama.

„Práve tebe sa to muselo stať, čo si taký pedant?“ smiala sa zo srdca mama. Jemu do smiechu nebolo.

„Ako budem pred ňou teraz vyzerat?“

„Ako obyčajný človek,“ s úsmevom odpovedala mama.

Vo vnútri som sa tešila, že práve jemu sa to stalo. Ak by som kyticu stratila ja alebo ktokoľvek iný z rodiny, dopadlo by to horšie.

„Ak vás na návšteve ponúknem, nesmiete si zobrať jedlo na prvýkrát. Až po druhom ponúkaní si môžete zobrať. Slušnosť je zobrať si jeden koláč, obložený chlebič alebo bonbón.“

V praxi to pre nás znamenalo, že keď bola oslava väčšia, stávalo sa, že sme jedli iba očami.

„Zober si koláčik,“ ponúkala hostiteľka moju sestru.

„Neprosím si!“ odpovedala naučeným postupom malá sestra. Hostiteľka teda prešla k vedľa sediacemu bratovi: „Zober si ty koláčik! Je veľmi dobrý!“ lákala ho, hoci to vôbec nebolo potrebné, lebo mu od chuti naňho skoro vyliezali oči z jamiek.

„Neprosím si!“

Zjavne nestíhala ponúkať dvakrát kvôli veľkému počtu hostí alebo jednoducho nedostala tú správnu výchovu, ale prešla smerom ku mne. Už mi bolo jasné, že dnes sa koláčika nedočkáme.

„Vy ste ale vyberaví. Ponúkni sa aspoň ty, Sárinka, keď oni nechcú,“ núkala mi pred nosom čerstvé a voňavé koláče. Sliny som takmer neudržala v ústach.

„Neprosím si!“

Dodržali sme striktné pravidlá, no ostali sme bez jedla. Zatiaľ čo iné deti sa naphávali, čím chceli. Nečakali ani na ponúkanie – oni si jedlo brali sami. Hostiteľka sa zjavne urazila, lebo nás už neprišla ponúknuť so žiadnym jedlom.

„Dnes príde návšteva. Spoločne pripravíme pohostenie. Najstarší ponosite jedlo na stôl,“ oboznámil nás otec s nedeľným programom.

„Teším sa, bude kola,“ potichu povedala sestra.

„Nieže sa vrhnete na jedlo a hosťom nič neostane, ako to skončilo minulý týždeň. Zobrať si môžete, keď návšteva odíde,“ vystríhal nás otec.

Celá návšteva prebehla pokojne a my sme sa nevedeli dočkať, kedy už odídu. Čakalo nás upratovanie a umývanie riadu.

„Sára, dlho sa lúčia. Zavri izbu, nech nás nevidia a môžeme sa pustiť do koláčov.“

„Pozlievajme nedopité poháre nazad do otvorenej fľašky vodky,“ navrhla sestra.

„Aspoň ušetríme, škoda ich vylievať,“ súhlasila som a už sme aj prelievali poháriky do fľaše.

Za dverami sme počuli hlas nášho otca: „No, veď aspoň dopite! Nebudeme to vylievať predsa!“

Keby sme v tom čase mali iný východ, ako okno z druhého poschodia, iste by sme ho využili.

„Kde je nedopitá vodka?!“

„Boli sme ju vyliať.“ Na otcovej tvári sa zračil hnev, no snažil sa zahľadiť nepríjemnú situáciu pred hosťami. „Vidíte, aké máme šikovné deti. Už aj všetko poupratovali.“

Odvtedy som nikdy neprelievala nedopité poháre naspäť do fľaše.

„Počula som, čo sa vám včera stalo, keď prišla návšteva,“ so smiechom začala Zita.

„Vieš si predstaviť, ako sa tváril môj otec?“ chichotala som sa.

„Všetko chce mať tip-top, tak to musí mať ťažké. Najmä pri tvojej povahe.“

„Na muža je príliš poriadkumilovný. Osobne by mi to nevaďilo, keby to nevyžadoval aj odo mňa. Aj teraz som len nachvíľu vybehla k tebe, lebo ideme upratať. Práve kvôli tomu soboty neznášam.“

„Uprac rýchlo a poobede môžeme ísť znova na strechu garáže za blokom. Už dozreli slivky a zo strechy ich ľahko dočiahneme.“

„Len sa, prosím, neprekecni pred mojím otcom. Keby zistil, že leziem na cudzie garáže, porazilo by ho.“

Od Zity som sa ponáhľala domov. Čakalo ma vysávanie a pranie koberca.

„Každý vydrhne s kefou jednu časť,“ rozdelil nám prácu otec.

„To nestačí len povysávať?“ začala sa búriť sestra.

„Veruže nie. A urobte to poriadne,“ nezabudol pripomenúť otec.

Pri mojom písacom stolíku som mala presklenú skrinku, kde som si dávala rôzne veci. Dôležité boli najmä fotky, ktoré som mala polepené zvnútra skrinky a dobre som na nich videla. Kým som prala koberec na kolenách, otec si všimol skrinku.

„Sára, tie fotky dáš preč.“

„Nedám ich dole. Sú nalepené a potrhali by sa. Náročky ich tam mám, aby som ich mala na očiach. Veľmi sa z nich teším.“

„Skrinka nie je na fotky, ale na knihy, takže ich strhneš dole. Lepidlo, čo po nich ostane, poriadne poumývaj!“

Pozrela som na mamu, ktorá prišla z kuchyne. Vedela, aké sú pre mňa cenné.

„Pre Sáru sú tieto fotky dôležité. Veď je to jej stolík,“ zastala sa ma.

„Povedal som, že všetko pôjde dole!“

Neostávalo mi nič iné, len strhnúť fotky, ku ktorým som mala citový vzťah. Vždy som sa musela podriaďiť. Počúvala som, aj keď som s mnohými rozkazmi nesúhlasila. Keď som skrinku vyčistila, ako si otec prial, s plačom som vybehla k Zite o poschodie vyššie.

„Poďme rýchlo preč! Dnes vylezieme na strechy garáží a ostane tam až do večera.“

„Sára, veď ty nevieš dobre chodiť!“ zahlásil otec, keď sme spolu vyrazili do obchodu.

„Akože neviem? Veď chodím normálne. Mám trinásť rokov.“

„Najprv sa má chodníka dotknúť špička, až potom päta. A ty to robíš opačne,“ tvrdil mi.

„Vyskúšaj to.“ Zastala som a pomaly som skúšala postup, aký

mi radil. „Veď to je neprirozené! To sa vôbec nedá. Takmer som si vytkla nohu.“

„Musíš sa to naučiť. Dámy takto chodia.“

Ešte i na chodníku mám vyučovanie, pomyslela som si našťava-ne. Zjavne mu na mojej chôdzi záležalo oveľa viac ako mne samej, hoci som bola v puberte. Vzdal to, lebo sme sa nikam nepohli. Snáď nás nepozoroval nikto z okna.

Otec dbal na detaily a videli sme to vo všetkom, čoho sa dotkol. Keď sme boli malí, veľmi rád fotil. Mali sme stovky fotiek a na každú z nich napísal presný dátum fotenía a miesto.

Ukázala som mu fotky, aké som fotila na výlete.

„A kedy presne to bolo fotené?“

„Čo ja viem?“

„Akože nevieš? Veď hneď po vytlačení fotky musíš zapísať na zadnú stranu dátum!“

„Ja som rada, keď stíham dať vytlačiť fotky, nieže ešte písať na každú dátum.“

„Nauč sa byť dôsledná vo všetkom, čo robíš. Pozri na tento zošit. Mám tu zapísaný každý deň, keď som sadil niečo v záhrade. Pozriem doňho aj po rokoch a budem vedieť, v akom termíne som sadil a aké počasie vtedy bolo.“

„To nemyslíš vážne, že si píšeš tieto detaily,“ pozerala som s prekvapením do zošita.

„Je dôležité mať presný prehľad,“ povedal mi otec s hrdosťou v hlase.

2. KAPITOLA

„Som zvedavá, akých spolužiakov dostanem,“ zahlásila som počas obúvania.

„Si prvá gymnazistka v našej rodine,“ s úsmevom na mňa pozrela mama.

„Nikoho tam nepoznám. Ani sa mi tam nechce ísť.“

„Isto si nájdeš hneď kamošku. Poznám ťa,“ povzbudzovala ma.

Prisadla som si k trojici dievčat, ktoré prišli z jednej školy a poznali sa. Rita, Viky a Peťa ma v pohode prijali medzi seba.

„Pôjdeme na zápis hneď po škole?“ opýtala sa znenazdania Rita.

„Jasné, aby sme tam boli čím skôr,“ nadšene odvetila Viky.

„Kde sa chystáte?“ opýtala som sa.

„Dnes je zápis na džudo.“

„Fakt? A berú aj dievčatá?“ zaiskrili mi oči.

„Vraj áno,“ žmurkla na mňa Peťa.

„Už dlho obdivujem džudo. Nikdy by som však nepomyslela, že sa mi podarí naňho chodiť,“ povedala som s neskrývanou radosťou v hlase. „Môžem ísť s vami?“

„Jasnačka. Aspoň budeme do páru na tréningoch.“

„Len či budem stíhať tréningy popri učení a hudobnej,“ rozmýšľala som nahlas.

„To dáš! Tréningy majú byť len dvakrát v týždni,“ ubezpečovali ma nové kamošky, ktoré už základné informácie mali prelúskané.

„Wau, tomu sa hovorí deň D! Ja a džudo. Naši budú čumieť! Viem si predstaviť tie reči, ktorými ma zahrnú.“

Na náboře do oddielu bolo okolo sto chalanov a pár dievčat. Zdalo sa, že je nás toľko, že isto neprijmú všetkých. Nebol však žiaden výber. Rozdali nám prihlášky, papiere o zdravotnej spôsobilosti a rozpis tréningov pre skupinu C, ktorá označovala začiatovníkov.

„Práve som sa zapísala na džudo,“ oznámila som večer rodičom novú správu. Mamka nechcela veriť vlastným ušiam. „To nie je šport pre dievča!“ rozhorčovala sa.

„A čoby nie, aspoň sa naučí brániť na ulici!“ protirečil jej otec.

„A to ako chceš stíhať gymnázium, kopu učiva a ešte aj dvakrát v týždni klavír popri tréningoch?“

„Neboj, mami, vieš, že školu neflákam a všetko si zariadim tak, aby som to stíhala.“

Bolo mi jedno, čo si o tom myslia. Ja som mala na dosah svoj sen a nemienila som sa ho vzdať.

3. KAPITOLA

„Z každej strany počúvam o tom, koľko učiva bude na gymnáziu. Aké náročné to je a ako sa úroveň gymnázia nedá porovnať so základnou školou,“ neisto som pozrela na mamu.

„Si zvyknutá sa učiť, veď doteraz si mala vždy čisté jednotky,“ povzbudzovala ma.

„Triedu tvoria takmer všetko špti.“

„Veď aj ty patríš medzi nich,“ zasmiala sa mama. „Učenie bolo vždy tvojou prioritou a neuznávaš si iné známky ako jednotky.“

„Odkedy som sa zapísala na džudo je moja hlava plná iných vecí.“

„To som si všimla. Hneď zo školy sa ponáhľáš učiť, aby si stíhala tréningy. Zdá sa, že sa džudo stalo tvojou prioritou.“

„Neviem sa dočkať tréningu,“ povedala som Rite v električke. „V čom budeš cvičiť?“

„Mám elastáky a biele tričko,“ vyťahovala z tašky veci a hneď mi ich ukázala.

„To bude trapas. Ja som doma našla len vyťahané tepláky,“ skrívil sa mi úsmev.

„Nevadí. Veď je nás takmer sto. Strčíš sa dozadu.“

„Počuli ste, kto nás bude trénovať?“ ozvala sa Peťa. „Nejaký mladý tréner, vysokoškolák. Vraj je to káder, viacnásobný majster Slovenska s čiernym opaskom!“

„Ticho!“ všetci sme sa obrátili k dverám. Prvýkrát som počula, ako niekto umlčal takú masu ľudí jediným slovom. Tréner mal veľmi silný hlas a sebavedomie mu zjavne nechýbalo.